

Аліна Сергіївна Мошенська – студентка II курсу Сумської філії
Харківського національного університету внутрішніх справ
Науковий керівник: **Тетяна Львівна Білоус** – доцент кафедри
гуманітарних дисциплін Сумської філії Харківського національного
університету внутрішніх справ, кандидат педагогічних наук, доцент

ФАКТОРИ СКОЄННЯ ЗЛОЧИНІВ ТА ПРОЯВІВ ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ НЕПОВНОЛІТНІХ

На сьогоднішній день стрімке зростання правопорушень, особливо підліткових, показує безглуздість боротьби зі злочинністю шляхом застосування лише традиційних методів та жорстких покарань (1). Зниження рівня життя, неблагополуччя сімей, які з втратою прибутку втрачають і моральні цінності, відсутність нормальних побутових умов, а це призводить до того, що діти, прагнучи жити так, як усі, намагаються досягти цього шляхом крадіжок та інших злочинів.

Адже проблема підліткової злочинності стоїть не тільки перед працівниками поліції, а й перед всім суспільством у цілому. Зараз у середовищі неповнолітніх, все частіше спостерігаються такі ознаки деморалізації: пияцтво, наркоманія, токсикоманія, бездоглядність, бродяжництво, жебрацтво, проституція, зріст різних неформальних груп, які перетворюються в асоціально-кримінальні співтовариства. Все це не могло не позначитись на рості правопорушень і злочинів у середовищі підлітків (2).

Зміни, що відбуваються в різних сферах суспільства, мають безпосередній вплив на динаміку злочинності, викликаючи негативні зміни в її кількісних і якісних характеристиках. Як вважає Н. Ківенко, злочинність неповнолітніх стає більш диференційованою, вона спеціалізується на більш прибуткових видах злочинної діяльності – крадіжки, грабежі та розбої. Нерідко підлітки скоюють злочини, які раніше були властиві в основному дорослим: торгівля зброєю та наркотиками, притонуотримання і сутенерством, виготовленню або збутом фальшивих грошей, торгівлею краденим, здирництвом (3).

Можливості неповнолітніх визначаються соціальним статусом та місцем займаним у соціальній структурі. Якщо для однієї частини підлітків засобом активного самоствердження є інколи злочини, вживання алкоголю, наркотиків, та самогубство то для других є результат неприйняття соціальної дійсності та вміння пристосуватися до неї схвалюваними суспільством способами. Згідно концепції «подвійної невдачі» американського соціолога Р. Мертона, такі форми поведінки виникають за наявності двох обставин: 1) тривалої невдачі в досягненні поділених суспільством цілей легальними засобами; 2) нездібність вдатися до незаконного способу досягнення цих цілей (4).

Підлітки і молодь частіше інтегрують в субкультурні групи, це пояснюється природнім прагненням об'єднатися в умовах занедбаності та в пошуках значимих для молоді дружніх контактів й прив'язаності та інше (5).

Основною причиною проявів девіантної поведінки у неповнолітніх є проблема спілкування, яка викликана відсутністю близьких людей, що впливає на загальний емоційний стан дітей, їх самооцінку, викликає погіршення настрою, агресивність, підвищену тривожність, схильність до конфліктної поведінки (6).

Спостерігається зріст залучення неповнолітніх у злочинну діяльність дорослими, посилення віктимності підлітків. Якщо раніше злочинність неповнолітніх була в основному «вуличною», то зараз збільшуються частка злочинів, вчиненими у своїх і чужих житлах, гуртожитках, за місцем навчання, на транспорті.

Провівши психологічний аналіз поведінки неповнолітніх, які скоювали злочин, вчені виявили низький рівень розвитку інтелекту, хитливий тип акцентуації характеру: представники цього типу легко попадають під вплив інших, плывуть за течією, безініціативні, властиве прагнення до групування з однолітками, а вільне спілкування з ними не тільки спосіб проведення дозвілля, але і засіб самоствердження й самовираження особистості (7).

Основними психологічними особливості неповнолітніх є недостатній соціальний контроль власної поведінки, потреба в самоствердженні, навіюваність, групова залежність, підвищена конформність, демонстративна незалежність від старших, завищене наслідування кумирам.

Таким чином, девіантна поведінка неповнолітніх різноманітна за формами прояву і ступеня вираженості, обумовлена впливом чинників зовнішнього соціального середовища, а також індивідуальними особливостями особи неповнолітнього, які визначають його індивідуальне реагування на різні життєві невдачі. Знання особливостей кримінологічної характеристики злочинності неповнолітніх сприяє розробленню диференційованих заходів запобігання правопорушенням цієї категорії осіб.

Література

1. Дайко Н. О. Підліткова злочинність. URL: <http://www.spilnota.net.ua/ru/article/id-1063/>
2. Албур І. Робота з неповнолітніми правопорушниками в установах пенітенціарної системи як соціально-педагогічна проблема. URL: [http://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/6789/7077/1/robota%20z%20nepov nolitnimu%20pravoporyshnukamu. pdf](http://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/6789/7077/1/robota%20z%20nepov%20nolitnimu%20pravoporyshnukamu.pdf).

3. Абульханова К. А. Психология и сознание личности: избр. психол. тр. Москва: Моск. психол. -соц. ин-т; Воронеж: МОДЭК, 1999. 224 с.
4. Мертон Р. Социальная структура и аномия. Социология преступности. Современные буржуазные теории. Перевод с франц. Москва: Прогресс 1966. 313с.
5. Дуюнова Т. В. Соціально-виховна робота із неповнолітніми засудженими до позбавлення волі. URL: file:///C:/Users/User/Downloads/mnj_2018_7 (1)___24. pdf.
6. Безпалько О. В. Теорія і практика соціально-педагогічної роботи з дітьми та учнівською молоддю в територіальній громаді: дис. . . . д-ра пед. наук: 13. 00. 05. Луганськ, 2006. 537 с.
7. Про здійснення соціальної роботи з неповнолітніми та молоддю, засудженими до покарань, непов'язаних з позбавленням волі. URL: <http://hocssdm.org.ua/pro-zdijsnennya-sotsialnoyi-roboty-z-nerovnoolitnimy-ta-moloddyu-zasudzhenymy-do-pokaran-ne-pov-yazanyh-z-pozbavlennyam-voli/>.

Оксана Валентинівна Стеценко – студентка II курсу факультету
Права і масових комунікацій Харківського національного університету
внутрішніх справ

Науковий керівник: **Валентина Олександрівна Тюріна** – професор
кафедри соціології та психології Харківського національного
університету внутрішніх справ, доктор педагогічних наук, професор

ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ПРАЦІВНИКІВ ПОЛІЦІЇ

Важливим чинником підвищення ефективності роботи органів внутрішніх справ є налагодження відносин співпраці поліції з населенням на основі взаємодовіри, взаєморозуміння (осмислення, оцінка інтересів і цілей одне одного, прийняття їх як своїх) та взаємодії (процес обміну видами діяльності; буває одноразовий та постійний). Взаємовідносини поліції та населення можуть впливати на рівень ефективності діяльності поліцейських по охороні громадського порядку, профілактиці і попередженню злочинів, боротьбі зі злочинністю в цілому (1).

Проблема спілкування присвячено багато наукових праць зарубіжних і вітчизняних психологів (Джонсон Д. У., Жуков Ю. М., Крижанська Ю. С., Петровська Л. А., Растянников П. В., Третьяков В. П. та інші). С. П. Гіренко, Г. В. Попова, О. О. Теличкін та інші. Але питання, що стосуються формування у майбутніх правоохоронців комунікативних умінь як фактору профілактики і